

Sygn. akt I ACa 1387/11

POSTANOWIENIE

Dnia 13 stycznia 2012r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny
w składzie następującym:

Przewodniczący Sędzia SA Roman Dziczek
Sędzia SA Marzena Konsek-Bitkowska (spr.)
Sędzia SA Przemysław Kurzawa

po rozpoznaniu w dniu 13 stycznia 2012r. w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku partii politycznej „Narodowe Odrodzenie Polski” z siedzibą w
Warszawiez udziałem Rzecznika Praw Obywatelskich i Prokuratora Prokuratury Okręgowej
w Warszawie

o wpisanie zmian do ewidencji partii politycznych - znaków graficznych

na skutek apelacji Rzecznika Praw Obywatelskich i Prokuratora Prokuratury
Okręgowej w Warszawie

od postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 25 października 2011r., sygn. akt VII NS Rej Ew Pzm 77/09

postanawia:

**uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę przekazać do ponownego
rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Warszawie.**

Na oryginalne właściwe podpisy
Za zgodność:

SEKRETARZ SĄDOWY

Monika Likos

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 25 października 2011 r. Sąd Okręgowy w Warszawie postanowił wpisać do ewidencji partii politycznych Ew P 58 w rubryce 4 symbole „Krzyż i Miecz”, „Orzeł w koronie z Krzyżem, z różgami liktorskimi i toporem”, „Zakaz Pedałowania” oraz „Krzyż Celtycki”.

Wydanie orzeczenia poprzedzone zostało zasięgnięciem opinii biegłych na okoliczność ustalenia znaczenia wzorów znaków graficznych partii politycznej NOP, w szczególności, czy znakom tym można przypisać, w sposób jednoznaczny, treści o charakterze totalitarnym, nazistowskim, faszystowskim, rasistowskim i nienawiści narodowościowej.

Opinię wykonali językoznawca dr Paweł Nowak, adiunkt na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie i historyk mgr Robert Kamiński.

W oparciu o tę opinię Sąd ustalił, że zgłoszone znaki nie propagują treści faszystowskich, nazistowskich, rasistowskich czy też szerzących narodowościową nienawiść.

W ocenie biegłych, z treści symbolu „Zakaz pedałowania”, który wykorzystuje strukturę i schemat znaku drogowego, wynika jedynie zakaz kontaktów homoseksualnych w miejscach publicznych, co jest zgodne z powszechnie przyjętą obyczajowością, a wszelkie próby doszukiwania się drugiego dna są dowodem przeczulenia. Tego rodzaju znak, niezależnie od tego, czy ukazuje parę homoseksualną czy heteroseksualną, jest po prostu niesmaczny i/lub wulgarny i narusza powszechnie przyjęte zasady etykiety, ale nie propaguje treści faszystowskich, nazistowskich, rasistowskich, czy też szerzących narodowościową nienawiść. Wszystkie znaki, zdaniem biegłych, bardziej pełnią funkcję autoidentyfikacji członków partii niż propagandy jakichkolwiek treści i nie mają nic wspólnego z wartościami sprzecznymi z polskim porządkiem prawnym. Symbol w oderwaniu od treści programu politycznego nie może i nie może nieść sam w sobie żadnego szczególnego przesłania.

Sąd I instancji ocenił ekspertyzę jako rzetelną i przejrzystą, opartą o dostępną wiedzę, jasno i przystępnie wyjaśniającą znaczenie symboliki znaków graficznych. Ekspertyza biegłych nie dała podstaw Sądowi do ponownego wystąpienia do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem w trybie art. 21 ust. 1 w zw. z art. 14 ustawy o partiach

politycznych. Zebrany materiał dowodowy nie potwierdził wątpliwości Sądu, że zgłoszone do rejestracji symbole graficzne przedstawiają treści faszystowskie, nazistowskie, totalitarne oraz szerzą nienawiść narodowościową, a zatem podlegały one rejestracji.

Na podstawie art. 14 pkt 4 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14. poz. 147 ze zm.) w związku z art. 60 § 2 k.p.c. oraz art. 7 k.p.c. swój udział w postępowaniu zgłosił Rzecznik Praw Obywatelskich, wnosząc jednocześnie apelację od powyższego postanowienia. Rzecznik Praw Obywatelskich zaskarżył postanowienie w całości, zarzucając mu:

1) naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 12 ust. 1 i 2 ustawy o partiach politycznych oraz art. 233 § 1, art. 278 § 1 i art. 286 w zw. z art. 13 § 2 k. p. c. poprzez dokonanie wpisu do ewidencji symboli graficznych z przekroczeniem granic swobodnej oceny dowodów, w oparciu o opinię biegłych zawierającą błędy merytoryczne, a także poprzez aprobatę opinii biegłych, która została sporządzona w sposób sprzeczny z zakreśloną przez Sąd tezą dowodową;

2) naruszenie art. 11 ust. 2 zdanie drugie i art. 11 ust. 5 ustawy o partiach politycznych poprzez przyjęcie, iż partia polityczna może zgłosić bliżej nieokreśloną liczbę symboli do ewidencji, a także rejestrację symboli nie pełniących funkcji identyfikacyjnej względem partii politycznej.

Wskazując na powyższe zarzuty, Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Warszawie.

Apelację wniósł również Prokurator Prokuratury Okręgowej w Warszawie, zaskarżając postanowienie w całości. Skarżący zarzucił:

1) naruszenie przepisu prawa materialnego, tj. art. 12 ust. 1 ustawy o partiach politycznych,

2) naruszenie prawa procesowego - art. 282 § 1 k.p.c., poprzez zaniechanie odebrania przyrzeczenia od specjalistów nie będących biegłymi z listy biegłych sądowych.

Wskazując na powyższe zarzuty, Prokurator Prokuratury Okręgowej w Warszawie wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Wnioskodawca wniósł o oddalenie apelacji uczestników postępowania oraz zgłosił wnioski dowodowe.

Sąd Apelacyjny, zważył co następuje:

Apelacje są zasadne.

Trafny jest w szczególności zarzut dowolnej oceny dowodów.

Sąd Okręgowy zlecając opinię, nie ustalił, czy osoby powołane przez niego posiadają wystarczające kompetencje do jej wydania. W sytuacji, gdy były to osoby spoza listy biegłych sądowych, obowiązkiem Sądu było ustalenie, czy ich wykształcenie i dorobek zawodowy pozwalają uznać te osoby za kompetentne do wydania rzetelnej, merytorycznej opinii. Nie zostało ustalone, czy autorzy opinii posiadają dostateczną wiedzę na temat symboliki faszyzmu i ruchów neofaszystowskich, sposobu kształtowania przez takie formacje nowych symboli, a także wiedzę pozwalającą odpowiedzieć, czy obecnie w społeczeństwie polskim symbole zgłoszone do rejestracji przez wnioskodawcę są odbierane jako propagujące faszyzm. Dodatkowym uchybieniem Sądu było nieodebranie od biegłych przyrzeczenia.

Sąd Okręgowy nie zachował krytycyzmu przy ocenie złożonej opinii, która zawiera pobieżną tylko analizę zagadnienia, a w wielu miejscach przywołuje jedynie przypuszczenia, domysły i poglądy jej autorów. Rzetelną analizę tematu, opartą na stosownej wiedzy naukowej, biegli zastąpili opiniami, iż nazizm nie byłby mniej okrutny, gdyby naziści witali się trzykrotnym mrugnięciem oka lub stuknięciem się środkowym palcem w czoło (sic!) i przypuszczeniem, że wnioskodawca nie miałby nic przeciwko umieszczeniu w jednym z symboli pary heteroseksualnej.

Sąd oczekiwał od biegłych rzetelnej, naukowej oceny symboli zgłoszonych do rejestracji, czemu autorzy opinii nie sprostali.

W sprawie zaistniał również problem wielości symboli, jakie wnioskodawca próbuje zarejestrować oraz identyfikacyjnej względem partii funkcji tych symboli. Kwestia ta, zasygnalizowana w apelacji wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich, będzie wymagała analizy ze strony Sądu I instancji. Rejestr partii politycznych nie służy do rejestracji dowolnej ilości haseł i piktogramów. Zarejestrowaniu podlegają następujące elementy identyfikujące partię polityczną: nazwa, skrót nazwy i symbol graficzny, które z mocy art. 17 ustawy o partiach

politycznych korzystają z ochrony prawnej przewidzianej dla dóbr osobistych. Racje ma jednakże skarżący, że użycie liczby pojedynczej w przepisie nie stanowi dostatecznego argumentu na rzecz stanowiska Rzecznika. Tym niemniej proponowana przez Rzecznika Praw Obywatelskich wykładnia powinna być rozważona przez Sąd Okręgowy.

Ponownie rozpoznając sprawę, Sąd Okręgowy będzie zatem musiał odpowiedzieć w pierwszej kolejności na pytanie, czy wobec funkcji symbolu graficznego partii i udzielonej mu ochrony prawnej, dopuszczalne jest rejestrowanie na rzecz jednej partii wielu symboli graficznych oraz czy zgłoszone symbole rzeczywiście służą identyfikacji partii, czy też innym celom, jak manifestacja poglądów. Ostatnia wątpliwość szczególnie dotyczy znaku „Zakaz pedałowania”.

Następnie zbadania będzie wymagała kwestia, czy zarejestrowanie wskazanych symboli nie stoi w sprzeczności z porządkiem prawnym Rzeczypospolitej Polskiej.

Udzielenie odpowiedzi na pytania postawione już przez Sąd biegłym wymaga wiadomości specjalnych i zlecone powinno być osobie lub instytucji dysponującym odpowiednimi kompetencjami, specjalizującym się w historii faszyzmu, posiadającym wiedzę na temat obecnie istniejących na świecie ruchów neofaszystowskich. Biegli (lub instytucja) powinni także wskazać, jak zgłoszone do rejestracji symbole są postrzegane wspólnie.

Zbyteczne przy tym wydaje się zasięgnięcie opinii dla oceny symbolu „Zakaz pedałowania”. Oceniając wydźwięk tego oznaczenia, Sąd rozważy, iż odmowę zarejestrowania symbolu uzasadnia także sprzeczność z publicznym porządkiem prawnym. Trudno pogodzić z tym porządkiem symbolikę poniżającą określone grupy ludności. Sąd Apelacyjny pragnie w szczególności wskazać na art. 14 Konwencji praw człowieka i podstawowych wolności, który ustanawia zakaz dyskryminacji. Nie budzi wątpliwości, że przepis ten chroni także przed dyskryminacją z uwagi na orientację seksualną. Sąd powinien ponadto ocenić, czy wydźwięk symbolu „Zakaz pedałowania” jest do pogodzenia z art. 11 Konstytucji, w którym stanowi się, że partie zrzeszają się na zasadzie równości obywateli.

Ostentacyjna dezaprobata wobec osób o orientacji homoseksualnej, płynąca z tego symbolu wydaje się być czytelna dla każdego odbiorcy.

W przekonaniu Sądu Apelacyjnego, ocena oznaczenia „Zakaz pedałowania” pod kątem spełnienia kryteriów symbolu indywidualizującego partię polityczną Narodowe Odrodzenie Polski i zgodności tego symbolu z publicznym porządkiem prawnym nie wymaga pomocy biegłego. Nie powinna być przy tym zawężona jedynie do przesłanek określonych w art. 13 Konstytucji, lecz dokonana z uwzględnieniem porządku prawnego RP.

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny na podstawie art. 694⁷ k.p.c. w zw. z art. 694¹ §2 k.p.c. w zw. z art. 22 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (t.j. Dz. U. z 2011r., Nr 155, poz. 924) orzekł jak na wstępie.

Na oryginale właściwe podpisy
Za zgodność:

SEKRETARZ SĄDOWY

Monika Likos